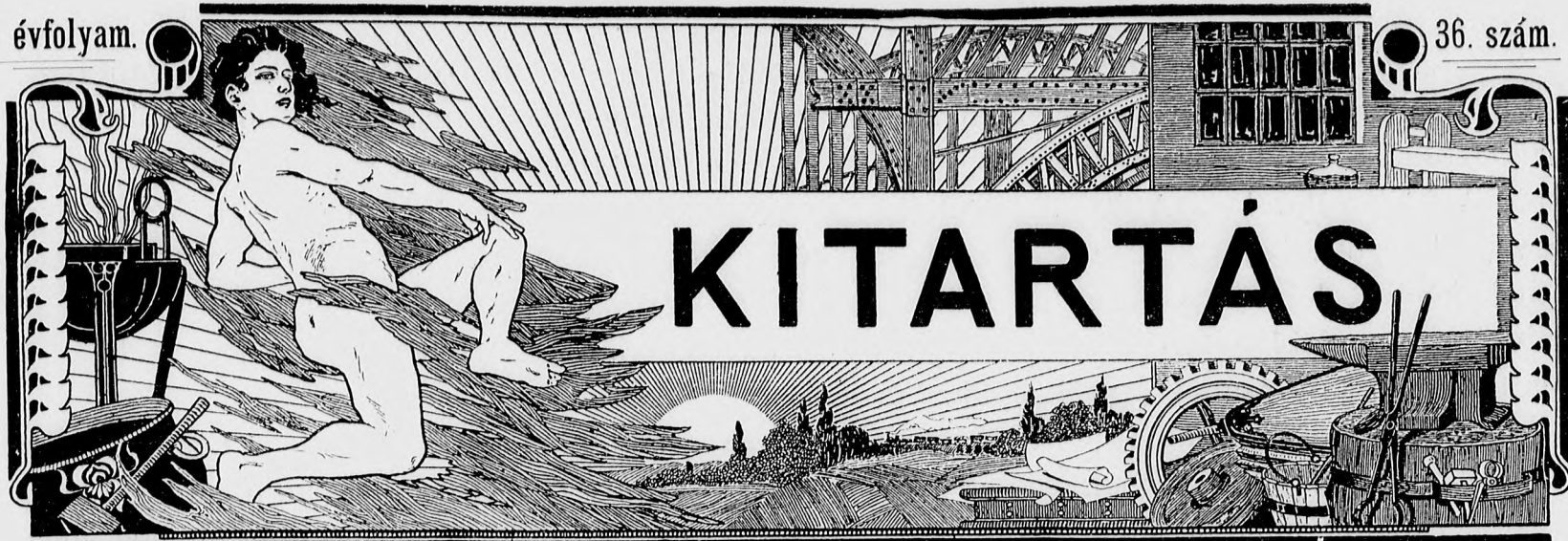

1900

1899. december hó 24-én.

I. évfolyam.

36. szám.

Vasutasok, gyári és ipari alkalmazottak és munkások hetilapja.

MEGJELENIK VASÁRNAPONKINT.

Előfizetési díj:
Helyben és vidéken postaküldéssel . . . . . 12 frt.
Az előfizetők baleset általi halál, állandó vagy részleges munkaképtelenség esetére a *Nemzeti Baleset Biztosító Részvénytársaság*nál 2000 koronára vannak biztosítva.

Felelős szerkesztő:
benedekfalvi dr. LUBY GYULA,
köz- és váltó-ügyvéd,
a m. kir. államvasutak titkára.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST,
VIII. ker., Köztemető-út 3. sz.

Boldog ünnepeket!

Boldog ünnepeket!

A kereszténység legszebb ünnepére virradtunk ma: a szeretet ünnepére. Félre most minden fegyverrel, minden keserőséggel, tegyük pihenni a szerszámokat, térjen mindenki övéihez s ölelje át szeretettel a férfi feleségét, az asszony gyermekeit. Szent karácsony ünnepe van! Harangok zúgnak, ünneplő ruhában siet mindenki templomba, hálát adni Istennek, hogy ismét megengedte érnie ezt a magasztos ünnepet, a mely egészen a szívé, a családi érzés ünnepe.

Vihar, harcz, háboru jegyében született ez a század, vihar, harcz és háboru jegyében haldoklik most, de erre a két napra elcsitulnak ott messze délen a tüzet okádó ágyuk s a zsoldos, ki dicsőségért, a hazafi, ki hazájáért harcol, leteszi egy pillanatra a fegyvert s künn a csatásokon álmodozik a messze távolban hagyott kis családról s lélekben ott vannak abban a kis családi körben, a melyet a hivatás kényszerűsége következtében talán örökre el kellett hagynia.

A szomszédban is háboru van. Nem fegyverekkel vivják a harcot, de tüzet okádó szavakkal, harcolnak Ausztria tartományainak képviselői, a kik részint valóságos, részint képzelt jogokért küzdenek és súlyos gondokkal borítják azt az aldott lelkű ősz uralkodót, a kinek nincs egyéb célja, csak a béke, nincs egyéb törekvése, csak a nyugalom, s a kinek szívében csak szeretet lakozik minden alattvalója iránt.

Nagy válságok előtt állunk s a kik e szent ünnepen templomba sietnek imádkozni, ne csak hálaadó imát rebegjenek a Mindenek Urához, de erőt és képességet is kérjenek tőle a jövő küzdelmeihez.

Nagy küzdelmet vívtunk mi is ez évben, talán a legnagyobbat szövetkezeti életünkben s most, az év lezárultával önelégülten tekintünk vissza nyolcz hónapi működésünkre s bizva, remélve tekintünk a jövőbe, erőnk, kitartásunk és szorgalmunk biztos tudatában.

Boldog ünnepeket!

Kétszeresen nagy ünnep ez a szeretet ünnepe nekünk, a kik az emberi szeretet annyi álmának megvalósítására sorakoztunk a „Kitartás“ zászlaja alá, ama szeretetből kifolyólag, a mit az az Üdvözítő tanított, a kinek születését ma ünnepeljük a templomokban és otthonunkban.

„Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat!“ — mondá az Üdvözítő. És hogyan teljesítjük nemesebben és hathatósabban az Üdvözítő eme parancsát másképp, mint az által, ha szeretetünket azzal mutatjuk ki, hogy kézt kézbe fogva, támogatjuk és segítjük sorscsapással sújtott felebarátainkat. Azért tömörültünk zászlónk alá, hogy ne legyen közöttünk egy sem árva, elhagyott, hogy a ki a sors csapásai közepette elbukott, azt felemeljük s a szerencsétlenek könyeit letöröljük . . . Így fogtuk mi fel az Üdvözítő szavait: „Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat!“ Mert a „Kitartás“ eszméje az emberiség szeretetének jegyében született s az Üdvözítő tanításának jegyében fog küzdeni.

Harangok zúgnak! Siessetek templomotokba s adjatok hálát a Mindenek Urának, hogy elméteknek megadatott felfogni az Üdvözítő tanítását: „Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat!“

Adjatok hálát a Mindenhatónak, hogy van erőtök küzdeni egymásért, van elmétek megérteni és van szívetek szeretni egymást!

Siessetek a templomba imádkozni, aztán — boldog ünnepeket!

A földrengés.

A természet átalakulása rendszerint lassan-lassan következik be. A katasztrófák, a melyeket azelőtt oly szívesen fogadtak el az organikus élet fejlődésének, az élettelen képződmények keletkezésének magyarázatául, rossz hirben állnak, annyira, hogy mindenki szégyenkezik katasztrófákkal magyarázni meg valamely jelenséget. Mégis tagadhatatlan, hogy gyakran tesz a természet ugrásokat. Így a kultúremler föllépése is, a ki végre szintén természeti jelenség, a szerves világ katasztrófászerű átalakulását jelenti. Rövid évtizedek alatt egyes állatokat és növényeket egyszerűen kipusztított, míg másokat annyira átalakított, hogy eredeti alakjukban föl sem ismerhetők többé.

De gyökeresebb átalakulások történnek a felszínen. Hogy egy sziget néhány pillanat alatt merül föl a tengerből, nem ritka jelenség. Így alakult 1831-ben a híres Ferdinande-sziget is a Földközi-tengerben, és rögtön tárgyat szolgáltatott a vizsálykodásra olaszok és angolok között. Persze mind-egyik magának akarta a szigetet. Diplomáciai jegyzékváltásra, mindenesetre, de tán háborúra is került volna a sor, ha a sziget — bizonyára a diplomáciától való undorában — ugy, a mint feltűnt, egyszerre eltűnt a mélységben. De hát ez végre is csak egy kis sziget és számba sem jöhet a nagy földterület mellett. A mi vén földgolyóbisunk valószínűs gúny a fokozatos fejlődés elvére. Egy belső lökés — és mértföldszám esnek össze épületek és egész városok. A földrengések gyakoriabbak és földünk átalakításában nagyobb szerepet játszanak, semmint eddig hitték.

Észak-Németországban és Oroszországban a földrengés csaknem ismeretlen. Így aztán ők isteni nyugalommal olvassák a lapokban, hogy messze Törökországban megrendült a föld és embereket, emberi műveket úgy össze-visszadobál, mint az őszi szél a leveleket. De legutóbbi időben oda is kezd közeledni a rém. Magyarország, Ausztria és Szászország az utóbbi években többször éreztek földrengést.

A földrengéseknek abban a jegyzékében, a melyet Schmidt 1875-ben tett közzé, a földgolyó északi felének 22.000 földrengéséről emlékszik meg. Ez a tény lehangolva lep meg, de tanulságos. Hisz a földfelület állandó mozgásban van. A mint a föld belseje egyre hidegebb és hidegebb lesz, a

mint ennek következtében a széle egyre jobban megmerevedik és a megmerevedett rész anyaga összehúzódik és egyre kisebb térre szorul: ezzel arányosan a föld karimája arra törekszik, hogy az így keletkezett üregeket kitöltse. Az üregnek a körülfekvő részek által való kitöltése történhetik oly simán is, hogy senki sem veszi észre a földrázkódást. Lehetséges, hogy a földfelület változásai többnyire ilyen módon mennek végbe. De viszont lehet, hogy az üreg egyre nagyobbodik és a fölötte levő szilárd rétegek nem csusznak lejjebb, hanem függve maradnak fölötte.

Ha azonban az üreg tulságosan megnagyobbodik és a fölötte levő földréteg végre teljesen eltveszti támaszát, hirtelen beomlik. Hogy mit jelenegy ilyen földbeomlás, azt azok az irtózatoss pusztulások mutatják, a melyeket ez okozni szokott. Egész városok lesznek a földdel egyenlővé és nagy vidékek kopár pusztasággá. Sziklafalak zuhannak a völgyekbe és a tenger fölesapó, magas hullámai mértföldeken árasztják el a szárazföldet. A földrengés, a mely 1775. november 1-én Lissabont elpusztította, 100.000 négyszögmérföldre terjeszkedett, vagyis akkora területre, mint Európa harmadrésze. Azt hihette volna az ember, hogy a földrengés hatása okvetetlen a talaj sülyedése. De igazában nagyon sokféle hatása van a földrengésnek. Hol oldalról, hol alulról támad a lökés. — Nagy földrengéseknél a földfelület tengerhez lesz hasonló, a melynek hullámain a vihar fölesapokodja a magasba. Mert a keletkezett üregek nagyságánál fogva nemcsak valamely földréteg leereszkedése áll be, hanem ezzel együtt a földrészek szakadása, az összenyomódása, anyagnak széttördelése és csomósodása. A rengésaz üreges helyen indul meg, átmege a szomszéd területre és így terjed tovább.

Tegyük föl, hogy egy köbkilométer üreget kell betölteni. Ekkor csak kevéssé kell sülyednie a földfelületnek. Mert nemcsak az üreg felett levő terület járul hozzá az üreg teleteméséhez. Az egész környék jobbról-balról mozgásba jó, megváltoztatja helyét. Épen azért sülyed csak kevéssé a földréteg, mert annyi oldalról kap segítséget. Mégis nem ritka eset, hogy óriási mélységbe sülyed alá egy-egy terület. 1891-ben, a nagy japáni földrengés alkalmával, nagy terület sülyedt le 6—7 méternyire. Ilyenkor aztán hosszabb ideig szokott tartani a földrengés, a mint Davison a japáni földrengést tárgyalván, tudományosan okadatolta. És természetes is, hogy

annak a földrészetnek a helyén, a mely más üreget tölt be, újra betöltendő üreg támad. Így megy ez tovább, míg aztán valahogy csak megállapodnak a földrétegek.

Ujabban Salomon és már régebben is más geologusok a vulkanikus kitörésekkel is kapcsolatba hozták a földrengéseket. Mindenesetre óriási erővel hatnak a vulkánok a föld alakulására. Csak hogy míg ezek időről-időre ujulnak föl, addig a föld hülése fokozatosan és állandóan történik tehát, hatása is állandó.

E. Kovács Gyula emlékezete Debreczenben.

E. Kovács Gyula emlékeztétét ünnepelte a debreczeni Csokonai-kör szombaton, december tizenhatodikán. A kollégium dísztermében folyt le a szépen sikerült ünnepség nagyszámu és válogatott közönség előtt. — Az ünnepséget a főiskolai énekkar nyitotta meg. Utána Géresi Kálmán alelnök méltatta kegyeletes szavakkal a tragikus véget ért költő-színész érdemeit és Kun Béla olvasta föl alkalmi költeményeit. A főiskola ifjusága ezután elénekelt E. Kovács Gyula egyik legszebb dalát, a »Kétszer nyílik az akácza virága« kezdetűt. Majd Benedek János dr. olvasta föl Gyalui Farkas dr. »Pali néni bajban« című elbeszélését. Perényi Margit, a debreczeni színház tagja Carmenből Dóczy József dalaiból énekelt, végül Komjáthy János színházigazgató elszavalta E. Kovács Gyulának »Csokonaihoz« című versét. Az ünnepséget »Dal a tihanyi ekhóhoz« című dal zárta be.

Tóth Lőrincz nyolczvanöt éves. Friss egészségben, akár csak az öt évvel ifjabb Lauka Gusztáv, ülte meg vasárnap nyolczvanötödik születése napját Tóth Lőrincz, a magyar kulturának veterán

bajnoka, a Kisfaludy-társaság legöregebb tagja. Tóth Lőrincz lankadatlanul dolgozik most is az irodalomért. Diszes hivatalától és a nyilvános szerepléstől pedig már rég visszavonult. A minap készült el emlékbeszédével, melyet az Akadémiában mond majd el tavaly elhunyt barátjáról, Horváth Boldizsárról. A Corpus Juris millenáris kiadásában ő fordította tudvalevőleg a dekretumokat. Ezekhez kommentárokat készített és bő bevezetéseket irt. Ez idő szerint emlékiratait, emlékbeszédeit és Batthyány Kázmér gr. 1849-ben irt angolból fordított essay-jét rendezti sajtó alá.

A gödöllői Erzsébet-szobor bizottsága Kapczy Vilmos elnöklésével gyűlést tartott, mely a szobor elkészítésére végleges megbízást adott Zala Györgynek. A szobor leleplezése a jövő szeptemberben lesz. Az ünnepség rendezői: Ybl Lajos lovag, Kapczy Vilmos, Magyar Kázmér, Nick Ede és Ripka Ferencz.

Az Erzsébet-alap a tudóbajosok szanatoriumának. Az Erzsébet királyné-alap központi bizottsága a múlt héten özvegy Teleki Sándorné grófné elnöklésével ülést tartott. Az ülésen Polgár Géza, a bizottság titkára ismertette a szegénysorsu tudóbajosok szanatorium-egyesületének kérvényét, a melyben Harkányi Frigyes báró és Korányi Frigyes dr. elnökök kéri, hogy a bizottság a kapuczinusok sirboltjában emelendő Erzsébet-emlék fölállítása után fönmaradó összeget szavazza meg a szanatorium javára. Többek hozzászólása után a nagybizottság egyhangulag elhatározta, hogy az Erzsébet-emlék fölállítása után fönmaradó mintegy ötvenezer koronát a szegénysorsu tudóbajosok szanatorium javára fordítja 4 vagy 5 alapítványi hely alapítására. A részletek kidolgozására a bizottság saját kebeléből 9 tagot küldött ki. Természetes, hogy az Erzsébet királyné-alap megteremtéséhez hozzájárult vidéki nőegyesületek ezekre az alapítványi helyekre kivétel nélkül beajánlhatják szegénysorsu tudóbajosaikat. A magyar nők Erzsébet-emlékét 1900. április havában fogják ünnepséggel fölállítani a kapuczinusok sirboltjában.

Magyar fiuk Transzválban. Nagyváradon egy

A fenyő alatt.

— Norvég elbeszélés. —

Irtá: Hörbye Ragna.

Kopasz, barna domb; apró galagonyabokrok, a domb lábánál gaz és ugarföldek; fönt az erdő alatt elhúzódva kis gyepes lejtő; a lekaszált fü itt-ott boglyába van rakva, másutt lazán szétteregve.

Parasztruhás lány jött arra az uton, lassu, félénk lépésekkel. A szeméi nyughatatlanul, bizonytalanul, keresgélve jártak körül. Aztán hirtelen megakadt tekintete a lankás lejtőn, hol a fenyőfa gyökereivel odakapaszkodott a földhöz; itt volt olyan puha, zöld pázsit, melyből moha és kőkénybokrok nőttek elő, körülvéve apró, sűrű borókafenyőtől. Itt kell megtennie; — a talaj itt lágy; a lába mélyen belesüppedt a puha szőnyegbe.

S ásni kezdett, mind mélyebben, hol azzal a görbe gyökérdarabbal, melyet a földről szakított fel, hol a puszta kezeivel; az érdes homok föltépte

tenyerén a bőrt, hogy vérezni kezdett, de a leány sietős munkája közben nem ügyelt erre.

Most már elég nagy a gödör. Térden állva kinyújtja a karját s odahuz magához valami hosszukás göngyöleget, mely ócska fehér vászonba van burkolva. Nem, még nem elég; hozzá mérte a csomagot a gödörhöz s türelmetlen sóhajtással tette ismét félre. Még pár gyors mozdulat a gyökérrel, még pár marék földet ki a gödörből a pázsiton fektető kis halom mellé, aztán beleereszti a butyrot a gödörbe, rászórja a földet, füvet, mohát, ágakat huz föléje.

Észre lehet-e venni, hogy itt el van rejtve valami? Felemelkedik, pár lépést tesz hátra, szeméit a most támadt kis halomra szegezve.

Nem, senki sem láthatja.

Aztán hirtelen végigné az egész tájékon; a mohos kövekkel rakott barna dombon, a csenevész galagonyával benőtt futóhomokon s a karsu fenyőn, mely ott emelkedik fel, a felett a pázsit felett, amit épen most ásott fel.

— Kinek volna rajtam kívül köze hozzá? Én szültem a világra, én pusztítottam el, — susogta, amint elhagyva a domboldalt, letért az utra.

Megjött az ős, esős napjaival és sárga leveleivel. A leány ott dolgozott a többivel a szántó-

fiatal ember, Fehér Emil, már a burok szabadságharczának első napjaiban tervezgette, hogy elindul Transzválba. A hosszú utra azonban nem volt pénze. Nemrég eltűnt a városból s most özvegy édesanyja levelet kapott tőle Hamburgból, a honnan értesíti, hogy mire megkapja sorait, ő már a tengeren utazik Dél-Afrika felé. A fiatal ember úgy szerzett pénzt magának a kalandos vállalkozáshoz, hogy édesanyja adósaitól beszédett négyszáz forint tartozást s a pénzt magánál tartotta. Fehérhez Budapesten egy huszonkét éves fiatal ember csatlakozott s most ketten együtt iparkodnak a háboru színhelyére.

Vernissage-lakoma. A téli műtárlat megnyitásának ünnepéből a magyar művészek Vernissagelakomára gyűltek a »Royal«-szálló egyik díszes nagytermében. Majdnem teljes számban összejöttek mindazok, kik a téli kiállításon a magyar művészetet képviselik, megszorodva ritkább soraival a fővárosi íróknak és műbarátoknak. Eljött néhány szép asszony is, festők és szobrászok feleségei, tarka, divatos ruhákban, pompás kedvben ültek a terített asztalokhoz. Sokáig várták Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi minisztert és államtitkárát, akik azonban nem jöttek el. Egynegyedtíz órában azonban Rakovszky István, az állami számvevőszék elnökének felszólítására vacsorához ült a társaság. A patkóalaku asztalnál a többi közt helyet foglaltak: Rakovszky István és neje, Emmer Kornél országgyűlési képviselő és neje, Hammersberg Jenő koronaügyész, Forster Géza, Wagner Géza, Berczik Árpád, Innocent, dr. Tóth, Márk Lajos, Kacziányi Géza, Róna és neje, Mannheimer Gusztáv és felesége, Telepi és neje, Vajda, Karlovsky Bertalan és felesége, Ligeti, Kallós Ede, Hirsch, Haraszi, Jászai, Kárpáthy, Tolnai Ákos, Karvaly, Basch és neje, Bruck Lajos és még sokan. Fesztelen jó kedv uralkodott az asztalnál, mikor felemelkedett Dr. Wagner Géza, hogy a jelenlevő vendégekre üritse poharát. Utána Rakovszky István emelkedett, szép beszédben a művészek rajongó, lelkes generációját köszöntötte fel, majd Hammersberg élénk tapsok közt sikerült tósztot

földön, de aratás közben, meg munkából hazamenet, lopva fel-feltekintett a domboldalra.

A tövis meghasogatta mezitelen lábait, de ő nem ügyelt rá, úgy el volt merülve gondolataiba. A gondolatok nem tépték lelkét, hanem sok különös kérdést vetettek eléje — mi a jó, mi a rossz?

A sarló gyorsan és vidáman sziszegett a rozsz közt, mely hosszú, széles rendre dőlt. Az aratók nevettek, a leány is nevetett; énekeltek, ő is velük dudolt. Azután a déli pihenőn mesét mondott nekik; más vidékre való volt, társai nevettek a szokatlan szövejtésén. Legtöbbször olyan szerencsétlen fiatal leányokról mesélt nekik, akiket a kedvesük megesalt és elhagyott; de mondott történeteket a vízi szörnyekről is, a varázslókról, tündérekéről, nőkről, ki nyári éjjel úgy sir a patak partján, mint a kis gyerek.

S a többiek meredt, bámuló szemekkel ültek körülötte, elfeledték az alvást, hogy szavait hallhassák.

Megjött a tél fehér hava, mely mint szemfedő borult rá a meggémberegett földre. A leány is szemfedőnek gondolta a havat, mikor kinezett rá a padlás ablakából, hová ruhát aggatni ment fel. Mint a szemfedő? De az, aki ott künn fekszik a földben, csak nem fagyott meg? Hiszen puha, meleg helye

mondott a nőkre. Kacziány Ödönnek a sajtót üdvözlő szavai után Kovács Dénes és Salamon Ödön mondtak köszöntőt. Azután Emmer Kornél mondott hatásos beszédet. A parlament áldozatkészségének és anyagi támogatásának fokozását kívánta a magyar művész-gárdának. Az egyre növekvő jókedv csakhamar tánczra készítette a fiatalságot, ami késő éjjelig eltartott. Két óra már régen elmúlt, mikor az első álmos párok hazafelé indultak.

REGÉNY-ESARNOK.

A honvéd hitvese.

Regény a szabadságharcz korából.

A »Kürt« számára írta: **Egy Öreg Honvéd.**

(Folytatás).

II.

Mikor felébredtem, tenyéryi kis ablakon át ragyogott be hozzám a napvilág. Ott sétáltak a nap sugarak a virágos székeken, virágos korszokon... hogy kerültem én ide, ebbe az idegen szobába? Soha életemben nem láttam még ilyen szobát. Első dolgom volt, hogy megtapogassam magamat. Először a karjaimat, aztán a lábamat. Én vagyok-e, én? Mi történt velem?

Először is fejemhez kaptam — önkénytelenül is arra gondoltam, hogy megsebesültem. Amint az ágyon végignyujtózva megpróbáltam összeszedni emlékező tehetségemet, arra a felfedezésre jutottam, hogy okvetlenül meg kellett sebesülnöm, különben nem feküdnék itt. Azután behunytam szemeimet s elvonult előttem az a kép, amelyet utolsó öntudatom lelkemben meghagyott. Igen... úgy volt. Először kiadták a parancsot, hogy fel a hegynek! Aztán ro-

van — vászonba van csavargatva, lágy mohával fedve, földdel betakarva.

Nem találták meg s most már éppen nem fogják megtalálni. A hó befedte a földet s vele együtt azt, amit a föld magában rejt.

A leány belenézett a messze távolba, de szemei mindig egy irányt kerestek. A domb legnagyobb követ még nem fedte be egészen a hó, sötétén, szürkén emelkedett az fel, rá száraz ágak borultak.

Az ablaktól ismét befordult a padlásba. A hó fehér fénye után itt benn sötét volt s a leány összeborzadt, mikor a nedves, hidegtől fagyott mosott ruha megérintette. Ez is fehér volt, — minden fehér most. Ugy érezte, mintha a fejében is egyetlen fehér lepel lenne, mely minden gondolatot elfed.

Eljött a játékos, tánczos karácsony ünnepe. A béresek tánczra perdültek a szolgálókkal a cselédszobában, a muzsikus egyik sarokban ült a söröshordon, nyaggatta a hegedűjét s lábával ütötte a taktust hozzá. A leány tánczolt legvadabbul; egy pillanatra sem fáradt ki; egyik tánczos a másiknak adta, a kezét szorongatták s a férfiak izzó lehelete ott lengett repülő haján, tüzes orczáin.

A tánczosok nehéz, ütemes lépése dübörgött a pallón; a leány könnyebb lábakra, lágyabb kezekre gondolt, melyek szintugy ölelték egykor; bele-

hantunk tüskön-bokron át. Láttam a meredek hegyhátat magam előtt. Hallottam a fegyverdörgéseket, láttam a gránátok irtózatot pusztítását. Aztán, igen aztán felrohantunk a hegyre . . . egyébre nem emlékeztem. E pillanatban sajgó fájdalmat kezdtem érezni jobb lábamban. Mozdítani akartam és akkor éreztem, hogy be van kötve. Egy pillanat alatt lerántottam a takarót és borzadva láttam, hogy be van fáslizva az egész alsó lábszámam. Iszonyu tépelődés fogott el . . . de hol is vagyok én voltaképen. Egyszer csak halk nesz ütötte meg fületem. Valaki lábujjhegyen járhatott odakinn. Aztán nem hallatszott semmi. Most bizonyosan hallgatóznak — gondolám és felültem ágyamon. Semmi nesz, csak a nappali szelid verőfény játszadozott az előttem levő asztalon. Vajjon ki lehet, bizonyosan a gazda, akinek házába hoztak, mint sebesültet. Köhögni kezdtem, hogy meghallják, hogy ébren vagyok. Egyszerre halkankopogtak az ajtón. Szabad! Kiáltottam s önkénytelenül is megremegtem. Kinyílt az ajtó s előttem állott egy gyönyörű tizenhétéves leányka, álmodozó nagy kék szemekkel, karsu, ringó termettel. Egy pillanatra szinte azt hittem, hogy álmodom. Soha életemben a szépségnek és ifjuságnak ilyen tavaszi pompáját még nem láttam. Világoskék ruhája csinosan simult karsu és mégis telt természetéhez, természetes göndör, szőke haja csigákban hullt le hófehér nyakára, piros ajka mosolyra nyílt s félénk habozással tekintett reám, míg egy-két lépést ágyam felé téve, résztvevően kérde: Hogy van, hogy aludt?

— Bocsásson meg, kedves lelkem, feleltem én, takarómat úgy-ahogy rendbe hozva, de én azt sem tudom, hogy hol vagyok?

— Nagyon jó helyen, felelt vidáman s most

nézett tánczosai szemébe, nem olyanok voltak azok, mint a másik szempár, amelyre mindig gondolt — még a színük is más volt. Kiszakította magát az ölelő karokból; a tánczosa eleresztette. Hideg levegő csapódott be az ajtón, melyet folyton nyitogattak s a lány testét borzongás járta át, amint hallotta, hogy csikorog a hó a járó-kelők lábai alatt. Azt hitte, megfulad, mikor a jeges éjjeli levegőt beszította.

Hogy ragyogtak a csillagok, hogy világított a hold! Megvilágította-e azt a dombot is, hol a magányos fenyő állt, hótól roskadozó zöld ágaival? Hadd világítsa meg! a havat nem tudja felolvasztani. Sugára csak világot ad, meleget nem.

A leány nekitámasztja homlokát a hideg ablaküvegnek, éppen ott, hol a jégvirágok koszorúvá fonódnak össze; a jég megolvad s hideg víz csordul a leány homlokára. A cseppek alább peregnék, melegnek — tán könnyek? Nem, miért sirna? — Mi mozog ott a holdfény fehér barázdájában? Nem gyermek, aki kinyújtja karjait? S most, mi az — nem zokogás, halk, vágyó siránkozás? Nem, a hegedü szól úgy. Tán a hurja pattant el.

Kinyújtja karjait? Dehogy. Ki után nyujtaná ki? Apja nem volt s az anyja — anyja? Hát nem ő hordta a szive alatt, nem ő szoptatta? Az övé volt, a világon a legnagyobb árt fizette érte, azt

már bátrabb lett s egészen közel jött hozzám. De aztán elpirult s kisietve az ajtón, visszakiáltott:

— Majd beküldöm mindjárt édes anyát!

Jóságos arczu, szelid nézésű öreg asszonyság lépett be s miután leánya után kiáltott, hogy etesse meg a csirkéket, odajött ágyamhoz s engedelmet kért tőlem, hogy leánya olyan ügyetlen volt és felébresztett. Szabadkoztam, hogy én már régen ébren voltam, mikor ő bejött, de nem használt, mert az öreg asszonyság még egyszer kikiáltott a leány után, hogy csak maradjon odakünn és be ne jöjjön, míg nem hívja. »Az apja nincs itthon, mondá, és ilyenkor alig bírok vele, olyan csintalan és szeleburdi.«

— Hogy érzi magát? — kérde aztán, aggódva szemlélve arczomat.

— Köszönöm, feleltem, elég jól, de úgy látom, hogy be vagyok fáslizva.

— Igen, szólt az öreg asszony, ágyam mellé ülve egy székre. Hát nem érzi, hogy meglőtték a lábát? Ugy volt az, folytatta aztán minden átmenet nélkül, hogy bizony maga is megsebesült, mint a többiek. Ott találták meg az árokba gurulva, mikor kimentek apjukék a csata helyére. Mert győztek ám a honvédek, felrohantak a hegyre, késő estig üzték a németeket egészen a szomszéd faluig. Mikor vége volt a csatának, kivitték a katonák a faluból a népeket, hogy segítsenek eltemetni a halottakat. Hát akkor látták, hogy maga még él. A betegszállító kocsik mind elmentek már, hát ide hozták magát. Aztán az orvos megvizsgálta a lábát és azt mondta, hogy tiz-tizenöt nap alatt talpra állhat.

Hát győztünk! Csudálatos érzés futott át lelkemen. Ujra magam előtt láttam a rendetlenül futó csapatokat. . . . és mégis győzelem! szinte hihet-

tehetett vele, amit akart. Az életet, mely tőle származott, szét is rombolhatta. Hátha azt tette volna, amire szándéka volt eleintén, hogy belemegy a vízbe, ahol legmélyebb, — ki vonhatta volna akkor felelősségre?

Tavaszi lett, madárdallal volt tele a lány levegő. A domb köveit friss, zöld mohtakaró vonta be. A leány elment oda, meg kellett néznie, hogy nincs-e hiba, nem látszik-e ki a kendő csücskéje — már történt ilyen dolog.

Körül-körül lépkedett s átugrotta a bokrok alatt folyó kis patakot; kerülő uton kellett jönnie, a major háta mögül, hogy meg ne lássa senki.

Ott állt a kis puha földfolt előtt. Szemei gyorsan suhantak át felette. Nem, semmit sem lehetett látni! A moha sűrű, egyenletes volt s tavaly óta ibolya nőtt közte. A fenyő épp oly karsuan állt helyén, talán nőtt is valamit. Szemei követték a fa barna törzsét egész a sudaráig. De az ágak? A leány felsikoltott — nem vér csöpögött minden ágacsokról, nem nehéz, reszkető vér gyöngyei? A világ vörösen borult el szemei előtt, lebukott a földre. A fa felitta a gyermek vérével s most napvilágra hozta, hogy mindenki láthassa.

A gyermek vére? Még emlékezett rá, hogyan csordult ki apró ajakán, mikor kezeivel úgy meg-

lennek tetszett az első pillanatban. Azután kiment az öreg asszony s csak este jött be az urával, egy tagbaszakadt ősz szakállu öreg emberrel, aki apró, villogó jóságos kis szemével fürkészőleg tekintett reám, miközben megkérdezte, hogy hogyan esett a nyugodalom? Hamar ment az ismeretség. Házi gazdám egy a mesterségétől visszavonult asztalos volt, aki meglehetősen kis vagyonkát szerzett magának, aztán letette szépen a gyalut és családja körében élvezte a nyugalmas öregség örömeit. Esténként mellém ült az ágyhoz, elbeszélgettünk, elpolitizáltgattunk egy-egy pohár borocska mellett, míg lassan elnyomott bennünket az álom. Olyankor Erzsike (így hívták a bájos tündér gyermeket) is bejött a szobába s ablakhoz ülve, varrogatott, vagy foldozgatta az öcsikének, egy tizenkét-tizenhárom éves fiucsának a ruháit, vagy foldozgatta a hanczurozás közepette elszakadt fehérneműeket.

(Folytatása következik.)

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

»A gettó gyermekei«. A Vigszinház igazgató-sága megszerezte Zangzil »A gettó gyermekei« című szenzációs drámáját s az Amerikában és Londonban is nagy sikert aratott darabot beiktatta ez idei műsorába. A jelmezek és díszletek terve már megérkezett s a színház megkezdte az előkészületeket.

»Lányok anyja«. A kolozsvári Nemzeti Színházban, december 16-án volt a bemutatója Kórody Péter »Lányok anyja« című népszínművének. A darabnak zajos sikere volt s a szerző babérkoszorút is kapott, az újdonságra a második előadásán is megtelt a színház. A szereplők közül Székely Irén, Miklóssy Ilona, Szentgyörgyi, Nyáray és Kassai tűnt ki.

szoritotta vékony kis nyakát. S mikor levette róla ujjait — pár fehér csik maradt ott, vörössel tarkázva. Oh, hogy tehette, hogy tehette azt!

S a szeretet, melyet sohasem érzett előbb, az anyai szeretet hirtelen felébredt benne. Karjaiban tartott egy kékszemű, siró kisdedit s nem szoritotta azt magához, nem adott hálát világrajötteért, nem feledkezett meg szégyenéről abban a nagy, nagy örömben, hogy anya lett.

Nem szoritotta magához? Dehogyan nem! Megszoritotta nagyon, igen nagyon. Mindent jóvá kell tennie, hisz még él az ő gyermeke! Nemsokára mosolyogni fog rá. És térdeire rogyott és ázni kezdett a csupasz kezeivel, közbe folyton mormogva, lélekzetszakadtan susogva:

— Megtalállak, egyetlenem, mindjárt az enyém leszel.

Késő este tért vissza a majorba, mosolygó arczczal, dudolgatva; erősen a kebléhez szoritott valamit, ami rongyollott, földtől szennyes fehér vászonkendőbe volt burkolva. Kérdezték tőle, hogy mi az, a leány csak csendes mosolygással felelt. Elveték tőle s egy félig feloszlott csecsemőhullát találtak benne. A fenyő üdén és zölden állt a dombtetőn. Új tobozok nőttek rajta az idén, mindegyik vérvörös volt.

Kisfaludy Károly összes műveit csinos vászonkötésben most adta ki a Magyar Könyvkiadó Intézet. A négy kötetes munkát Szegeden nyomták. Ára 3 frt. Papirja gyöngye.

Zsófia naplója. (Irta Szabóné Nogáll Janka.) Fiatal leányoknak semmiféle alkalmasabb, kedvesebb karácsonyi ajándékot nem lehetne venni, mint azt a könyvet, amely épen most jelent meg Singer és Wolfner kiadásában. Bájos, kedves közvetlenséggel írja meg Szabóné Nogáll Janka egy serdülő leányka naplóját, telve humoros, vidám epizódokkal s egy meleg fiatal leányszívnek néhol a könyekig megindító megnyilatkozásával. És a mellett, szinte észrevétlenül, csupa jó tanácssal látja el olvasóit, akiknek olyan nehéz az utjuk a rövid szoknyától a menyasszonyi ruháig. Észre sem veszik az olvasók, hogy olvasás közben, amíg olyan jól mulattak, mennyi hasznos dolgot tanultak, amire otthon, az iskolában, a társaságban, az utczán, látogatásoknál, szóval lépten-nyomon annyira szükségük van a kis pipiske leányoknak. A díszesen kiállított, gyönyörűen bekötött könyvnek ára 3 frt. Kiadja Singer és Wolfner.

Hatezer verskötet. Ki hitte volna, hogy Magyarországon rövid egy év alatt elkél egy magyar költő kötetéből hatezer példány? Hisz Petőfi művei sem terjedtek el nálunk hasonló rövid idő alatt ily rohamosan. A csoda azonban megtörtént: Kiss József összegyűjtött költeményeiből Singer és Wolfnerék most nyomják az új kiadást, mert az eddigi teljesen elfogyott. A siker nemcsak Kiss Józsefnek, a nagy költőnek tudható be, hanem annak is, hogy az ő remekműveit a Singer és Wolfner-czég díszes vászonkötésben hallatlan olcsó áron adta ki.

Otthon. Regény, írta Malot Hektor, a magyar ifjuságnak átdolgozta Tábori Róbertné. Ennek a híres francia írónak regényei egytől-egyig olyanok, hogy megvan bennök az etikai tartalom, az érdekes cselekmény, a jellemekből és a cselekményből folyó, nem pedig tolakodó szentenciákban kifejezett morál, mely valósággal predesztinálja azokat, hogy szívnemesítő, az izlést finomító és a mellett szórakoztató olvasmányul szolgáljanak a serdülő ifjuságnak. Tábori Róbertné átdolgozása teljesen meghagyta Malot regényének a színes, finom jellegét és csupán arra szoritkozott, hogy magyar viszonyokra alkalmazta. Szébb és jobb karácsonyi ajándékot nem is képzelhetünk a serdülő, mindkét nem-beli ifjuság számára, mint ezt a pompás kiállítású, számos képpel díszített kötetet. Megjelent Singer és Wolfner kiadásában és ára remek kötésben 3 forint.

Új monológok. A Singer és Wolfner czég monolog-gyűjteményében, mely főképpen műkedvelőknek van szánva, újból megjelent tizenegy füzet. Hét olyan, mely hölgyeknek való és négy, melyet férfiak játszhatnak. Czim szerint a következők: 1. Szeccesszió, írta Makai E. 2. Éva busulásra adja magát, írta Tábori R. 3. Asszony vagyok, írta Zoltán V.-né. 4. Baklís szerelem, írta Szigeti I. J. 5. A telefon vidéken, írta Gyalui Farkas. 6. Az első felhő, írta Tábori R. 7. A kis világgyűlölő, írta Hegedüs Zs. 8. Oh nem vagyok féltékeny, írta Telekes B. 9. Az utolsó lovag. 10. Kaszinóbál Pércsfalván. 11. Az ügyetlen ember. Egy-egy füzet ára 15 krajczár.

ISMEREK TÁRA.

A tengeralatti kábelek.

Amióta Anglia és Transvaal között megkezdődött a háboruskodás, a legnagyobb zavarok támadtak Európa és Afrika között a távirati összeköttetés dolgában. Anglia minden ellenőrzés nélkül teljesen hamis híreket adhat az eseményekről. A tengeralatti kábelek ugyszólván Anglia monopóliumát teszik. Az oczeánokat átszelő és az öt világrész minden pontját összekötő kábelhálózat az angolok kezei között van s csak néhány vonal van más állam birtokában. Franciaországnak csupán Algirral, Tuniszszal, New-Yorkkal és az amerikai partvonal még néhány pontjával van direkt távirati összeköttetése. Ilyen módon Franciaország a többi gyarmataival Madagaskarral, Indo-Kinával, Uj-Kaledoniával stb. csak az angolok ellenőrzése mellett válthat táviratokat. Ugyanebben a helyzetben van természetesen Németország, Portugália és Hollandia is. Ez a helyzet pedig kereskedelmi és politikai, de különösen védelmi szempontból roppant hátrányos az angolokkal szemben. A közelmúlt eseményei sokszor bebizonyították ennek a hátrányait. Nemesak hogy minden távirat előbb jön az angol kormány tudomására, mint annak, akinek szól, de hatalmában áll a táviratokat tetszése szerint késleltetni. Az angol kábelhálózat jelenleg közel kétszáznyolcvanezer kilométert tesz. Ezzel szemben pedig mindössze negyvenezer kilométernyi kábel van más állam birtokában: 23.500 kilométer Franciaországé, 12.952 Dániáé és 2064 Németországé. London ma a telegrafiai központ, egyetlen egy kereskedelmi vagy politikai esemény sem történik a világon, amelyet nem London tud meg először és ad kénye-kedve szerint tovább a többi országnak. Ugy világkereskedelmének, de főleg gyarmatkereskedelmének legfőbb támasza ebben rejlik. Anglia kereskedelme gyarmataival kábelhálózatának növekedésével arányban gyarapodott. 1871-ben Angliának 37.00 kilométernyi kábele volt s kereskedelmi mérlege gyarmataival 2.835.000.000 font sterlinggel zárult; 1883-ban 156 ezer kilométer kábele volt és kereskedelme 4.973.000.000 font sterlingre emelkedett s jelenleg, midőn közel 280.000 kilométerre terjed a kábelhálózata, jóval 5 milliárdon felül van a kereskedelme.

Karrarai márványbányák.

A világ összes szobrászai megegyeznek abban, hogy sehol olyan nagy szükség nem volna a modern technika vívmányaira, mint a karrarai márványbányákban, a hol ma is ugyancsak az a kezdetleges metódus divik, mint Augustus császár idejében kétezer év előtt. Karrara, a génuai tengeröböl közelében fekszik. Márványát az Apeninek hegláncolatában törlik. Augustus császár korában ipara páratlanul virult, de ma is az egész környék, körülbelül tizenötezer ember, közvetve vagy közvetlenül ebből keresi kenyerét. Az állandó hatezer főnyi munkáscsapat mellett másfélezer kőfaragó és szobrász kapál itt s mégis igen gyakran megesik, hogy a világ minden részéből jövő tömeges megrendelésnek nem tudnak eleget tenni. A kifaragott márványtömböket siklón szállítják le a hegy lábaihoz, a honnan külön vonat viszi Spezzia, Genua és Marinába. A hosszú évszázak során csupán egy ujitást próbáltak meg a márványtörésben, a puskaporral való robbantást, de ez gyakran több kárt tesz, mint hasznot, annyira

szétroncsolja a drága anyagot. Így hát maradt minden a régiben s az egyetlen szerszám, a mit sikeresen használnak, a véső. Ugyanaz az egyszerű szent eszköz, a melyet a római czézárak rabszolgái forgattak.

Telefon a vonaton.

Marico-Russo dr. olasz gépészmérnök nemrég olyan készüléket talált föl, a mely a haladó vonatot telefonos összeköttetésbe hozza az állomásokkal, a melyek előtt utjában elhalad. A találmány szerkezetéről még semmi sem jutott nyilvánosságra. A bajor vasutak igazgatósága már elhatározta a vasuti telefon alkalmazását s meghívására *Russo* dr. november 21-én már el is utazott Münchenbe, hogy ott az érdekes szerkezetet szakértők előtt bemutassa.

A legszigorubb város.

Ezt a czímet talán a legtöbb joggal Jowa amerikai város (Egyesült-Államok) érdemli meg. Minden polgárának már tizenegy órakor a lakásán kell lennie, különben ötven dollár büntetést fizet, vagy husz napi fogságra ítélik. A tizenegy órát bömbölő hangú gőzkürt jelzi minden este. Az utcán való lármázás, papirosnak, gyümölcshéjnak elhajigálása 5—100 dollár bírsággal jár. Minden színházat, énekes kávéházat tíz órakor csuknak s a bálokat fél tizenegykor már be kell végezni. Végül: az utcán köpni oly multság, amely tizenöt dollárba kerül.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Hogyan boszulják meg magukat az asszonyok?

Egy angol lap vig históriát beszél el, hogy micsoda egyszerű és mégis igen érezhető módon boszulta meg magát egy szép asszony egy gavalléron, a ki őt megsértette. Egy kerékpározó hölgy bájai, — a ki különben egy fogorvos derék felesége volt — annyira a fejébe kergette a vért a már fent jelzett gavallérnak, hogy egy szép napon azon vette magát észre, hogy fülíg szerelmes a bájos fogorvosnéba. Minden elgondolható előzékenységet megtett, a mit csak a távoli szerelem megengedett, — annak daczára, hogy tudomása volt arról, miképp a hölgy már férjnél van. És valóban addig biciklizgetett utána, míg végre egyszer sikerült a bájos sport-hölgygyel csevegésbe elegyednie. Lovagunk, a kit a szerénység nem igen bántott, még meg is látogatta a bájos asszonykát és látogatásra természetesen olyan időt választott ki, a mikor a férj hivatásával volt elfoglalva. Szegény asszonyka kétségbe volt esve és férjét hívta segítségül a tolakodó ellen, a kivel azután ki is sütötték a haditervet. A midőn a tolakodó gavallér legközelebb ismét megjelent, ő nagysága helyett véletlenül annak férje fogadta őt. A fogorvos a megszeppent urfit udvariasan megkérdezte, hogy melyik foga fáj. Az urfi a két baj közül kisebbnek ítélte azt, hogy egy fogát föláldozza. Az orvos bevezette a műterembe, a hol minden szabadkozás daczára három kitűnő fogát kihuzta a boldogtalannak. De hátra volt még a fekete leves. Az orvos a három foghuzásért óriási honoráriumot is kért.

Egy Miss Moore Margarethe nevű ifju hölgy szintén érdekes boszút állott azon a férfin, a ki őt szíve legfájóbb pontján sebezte meg. Ez a férfi négy évig udvarolt Miss Moore-nak és négy évi komoly udvarlás után elvette Miss Margarethe nővérét. A

büszke leány szó nélkül türte az óriási megalázást. Két év múlva nővére meghalt. Sógora a gyászév letelte előtt megkérte a kezét s ő beleegyezett a kötendő házasságba. Minden előkészület meg volt már, a vendégsereg a templomban várta a párt, az orgona megszólalt. A pap elmondta a czeremóniát és — az igen szó helyett nemet mondott a feledni nem tudó sógornő és otthagya az oltárnál a megszégyenített vőlegényt, a ki négy évig bolondította.

Egy iszákos és egy sokoldalú polgármester.

Az Egyesült-Államok lakosságát a héten két polgármester viselt dolgai mulattatták. Az egyik Atlantának, Georgia állam legnagyobb városának viseli a gondját. A mint már megírtuk róla, nagy panasz volt ellene: rajtacsípték, mikor részeg volt. Nagy volt e fölött az elszörnyűködés Atlanta városatyái közt. Voltak, a kik a georgiai régi szokást a — linchelést kívánták alkalmazni. Mások sommás elcsapást kívántak. Végre győzött az engedékenyek pártja és indítványuk értelmében küldöttség ment a polgármesterhez, kit Woodward G. Jamesnak hívnak. A polgármester ünnepélyes fogadalmat tett, hogy többet nem iszik; ha pedig mégis rajta érik még egyszer, a mint az ital hatása alatt áll, tekintsek őt elcsapottnak. Szent a béke és Woodward ur megmaradt polgármesternek. Hogy ennek öröme mekkorát ivott, arról hallgat a krónika, annak bizonyosságául, hogy Woodward máris óvatosabb, mint azelőtt.

A másik derék polgármester, kiről az ének szól, Arlington, Ohio állami városkában képviseli a legfőbb hatóságot, Travinger I. R. dr. a neve, orvos és üres óráiban ökölvívással foglalkozik. A nagyerejű polgármester találkozott az utcán Haudeshell Jánossal, a városka vasárusával. Számlája volt a doktor ellen, ki azt sokallta. E fölött összeszólalkoztak és csakhamar tetteles argumentumokra került a sor. Travinger először csak ökölvívói képességére gondolt és alaposan elagyabugyálta a vasárust. Aztán eszébe jutott, hogy orvos és megvizsgálta ellenfelét és önmagát. Miután meggyőződött róla, hogy egyikben sem történt varrásra méltó kár, eszébe jutott végre, hogy polgármester is, a ki mint ilyen egyuttal a városka rendőr- és békebirája és úgy magát, mint a vasárust letartóztatva, elhívatta a városi rendőrt, ki bevezette őket a városházára. Itt a polgármester nyomban törvényt ülve, magát is, meg a vasárust is elmarasztalta utcai verekedésért öt dollárban és a költségekben s a maga büntetését le is fizette. Ezt volt kénytelen megtenni a vasárus is, ki most csak attól fél, hogy a hármass jellegű Travinger, miután mint ügyes ökölvívó eldöngötte, mint polgármester elítélte őt, most még mint orvos számlát fog küldeni neki a megöklözött testrészek orvosi megvizsgálásáért.

Lángelmék aziluma.

Egy mexikói tudós kiszámította, hogy Amerikában átlag mindennap elzüllik, megőrül vagy meghal egy zseniális ember. Száz év alatt tehát 36.500 lángelmét veszít el Amerika s ez nagy kára a szabadság földjének. A tudós szerint ezen úgy lehet segíteni, ha azilumot építenek a lángelmék számára. Minden zseni, a ki be tudja bizonyítani, hogy valóban az, a minek tartják, menedéket talál e házban, föltéve ha elzülött, mert különben nem szorul a menedékre. A tervező egyelőre nem megy bele a részletekbe s arra nézve nem tesz javaslatot, hogy

ki és hogyan állapítja meg a kivételes tehetséget és a nagyfoku elzülést, végül ki találja ki a módot, hogy ezek a nagyeszű ápoltak egymással meg is férjenek. Mert régi közmondás, hogy minden zseni bolond, bolondok háza pedig fájdalom már ugyis elég van a világon.

Táncziskola.

A Máv. altiszti kör helyiségeiben a jövő év január elsejétől táncziskola nyílik meg, a melyben oktatási díj tagoknak, férfiak részére 3, nők részére 2 forint. Nem tagok oktatási díja férfiak részére 4, nők részére 3 forint lesz.

Egy sekk-lapot kaptunk a napokban 1 forintról kiállítva, amelyet Budapest (83. számú hivatalnál), Kálvária-tér 11. szám alatt adtak fel. Miután a feladó neve nincs rajta kitüntetve, igen kérjük a pénz feladóját, sziveskedjék kilétét velünk tudatni, mert nem tudjuk a pénzt sehol elszámolni.

Egyben figyelmzettjük tisztelt tagjainkat, hogy újévtől kezdve úgy a sekk-lapokon, valamint az utalványokon nem forint-, hanem korona-értékben kell az összegeket kitüntetni. Felkérjük továbbá mindazokat, a kik a tagság, bevallási íveket még nem küldték be, hogy azokat pontosan kitöltve, sürgősen beküldjék, mert azok, a szövetkezetté alakulás előmunkálatainál igen szükségesek.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Értesítjük tisztelt tagjainkat, hogy a »Kitartás« telefonja már be van vezetve helyiségünkbe s így azt bárki is használhatja a velünk való érintkezésnél. Telefon-szám 58—61.

Mezei József, Piski. Megkaptuk. Üdvözljük.

Bajor Gyula, Budapest. Levele értelmében intézkedtünk. Czimszalagot kijavítottuk. Üdvözljük.

Nagy Lajos, Gy.-Fehérvár. Levelező-lapját megkaptuk. Külön levélben fogunk válaszolni

Beke Márton, Restér. Levelező-lapja értelmében intézkedtünk. Üdvözljük.

Bogdán Dani, Piski. Beküldött 3 forintot október, november és december hónapokra könyveltük el. Tagsági díjai 1899. június 1-től 1899. december 31-éig rendben vannak. Üdvözljük.

Tolnay Győző, Budapest. Elfogadjuk előre is, csak kérjük megjelölni, hogy milyen hónapokra küldi. Elkönyveltük januárra. Igen a régi tagoknak is ki kell állítani, utolsó lapszámunkat újra elküldöttük, mellékelünk hozzá tagbevallást is, kérjük sürgősen beküldeni. Üdvözljük.

Csikj Gyula, Versecz. Legutolsó lapszámunkat újra elküldöttük, mellékelünk hozzá tagbevallást is. Üdvözljük

Skultéty József, Kostajnicza. Őszintén sajnáljuk Gyors jobbúlást kívánunk. Köszönjük előre is. Üdvözljük

1900

KARÁCSONY

Istenhez!

*Ha nézem a napot
Villogó fényében,
Te vagy csak előttem,
Te! hatalmas Isten!*

*S ha eljön az este
Csillagsátorával,
Tehozzád fordulok
Szivem bánatával.*

*Ha nézem a holdat
Bűbájos fényével,
Csak te jutsz eszembe,
Te! hatalmas Isten!*

*Ha végig gondolok
Nagy alkotásodon,
Köny ragyog szememben
S ez az imádságom!*

*Ugy elfogja szivem
A nagy hálaérzet . . .
Istenem! te vagy az,
A ki szivet teremt!*

*Csak te vagy előttem,
Te vagy, Te! hatalmas,
Oh! légy gyermekidhez
Mindenkor irgalmas!*

*Minden piczi virág,
Porszem a te műved,
Te igazítod azt,
Mint az óraművet.*

*Hogyne gondolnál hát
Édes gyermekedre,
Taníts meg Istenem!
A szeretetedre.*

Putnoky Lovász Gizella.

Karácsonyi kép.

— Az életből. —

Leszállt az esthomály, a nagy város meggyújtotta ezer lámpáját és igazi fényárban uszott.

Hogyan sürgött-forgott a nép! Hogyan siettek a választékosabbnál választékosabb öltözetű emberek! Karácsony-este volt, uralkodott a szeretet, az öröm házból-házba szállt, csókjával illette a kis és a nagy embereket és mindenki arcán rózsza nyilott. Egy magas, szigorú arcú ur lép egy szép utczába. Lába megbotlik, lehajlik, — a sötétben megbúva zsámolyán ül egy vén anyóka, szikár karjait esdek-lőn nyujtva feléje. Mi szólott hozzá e halálsápadt arczról? Lassan ment tovább, majd ellenállhatatlanul kényszeríti valami a visszapillantásra. Az anyóka jó előre hajlik s mosolyogva int neki. A férfi folytatja utját, mindinkább elveszve a tarka sokaságban.

Karácsony! Mily varázshatalmu e szó! A jelen eltűnik, a múlt megnyitja sirjait s az emlék elutasíthatatlan erővel tör utat a lélekbe.

Boldog volt-e a nép között eltűnő férfi? Szerető szülők egyetlen fia volt, atyja korán elhalt, az anya szive ezentúl csak érte dobogott. Jól tudja ő ezt s ma ismét élénken áll a jóságos kép lelke előtt. Őt szerette mindenekfelett, oly kimondhatlanul szerette . . . S mint anyát tisztelte őt mindenki, ki véle haladt az életuton.

S most, annyi év után, karácsony-ünnep estéjén ismét látja magát boldog ifjúságában. Keresu, nyulánk természet, melynek minden mozdulata erőt és férfias tevékenységet árult el, a zengő tiszta hang, mely sziveket hódított, a nyílt homlok, melyet sötét fürtök erdeje koronázott s e homlokon egy vonás, — »egy büszke, akaratos vonás«, mondta a világ.

De többet rejtett magában e kifejezés, mint akarakterót, büszkeséget; ma nem tagadhatta már el: egy égető szomjas vágyat árult el az, mely az élet dicsőségét és kincseit áhítja: élvvágy, hiuság, nagyravágyás.

Az élet virágosan terült el szemei előtt, ő szinte hivatva volt e drágaságokkal megrakott asztalnál helyet foglalni s ő minden kimélet nélkül keresztülrontott mindenben, a mi utjában állt, hogy ez asztalhoz leülhessen.

Igy élt egy darabig hazájában anyja mellett, ki őt elragadtatással látta nőni szellemileg s testileg. Érzésteljesen, anyai szeretetével nézte a jövőt s behunyta szemeit, megvakítva a fényes kép által, mely szeretett fia életében eléje tárult.

Képes lett volna-e valamit tőle megtagadni, bármit kért volna? Lehetetlenség! S a mit kért, az sok volt, nagyon-nagyon sok — minden!

Azután eljött egy nap, midőn elment abba a világba, mely őt oly ellenállhatlanul vonzotta s itt hagyta az anyát, elhagyatva, szegényen s az évek által meggörbedve

Hozzá pedig a szerencse tul az oczeánon is hű maradt. Az ő szemei folyvást azon istennő szép szemein csüggték, ki nem az igazság s becsület után, hanem csak szeszélye után jutalmaz jóakarásával, s az emlékezett anyja s szülőföldje után, mindig jobban-jobban elmosódott, elhalványult szívében.

Szép külseje s személyes kitünő tulajdonai mindenütt utat törtek neki s mihamar szép állást nyert. Élvezni, teljes erővel élvezni: ez volt életcélja, s példátlan könnyelműséggel lekötötte magát sok időre, hogy Európába vissza ne térhessen. Igaz, néha-néha álmaiban az emlék a kedves otthon után visszatért, szívé az emlékezés anyjára összeszorítá, kinek arca előtte oly sápadtan, szomoruan jelent meg. De midőn ez álmodásból felébredt, akkor az örök ifjúság eléje nevetett, szomorú képzelődéseit elaltatá s lelkiismeretét azzal csillapítá le, hogy majd »egyszer« mindent jóvá fog tenni.

Az évek multak, s már régen elérte a férfikort. De bárhogy ragadjon, vessen az élet, édesgessen, átkaroljon: soha meg nem halhat az emlékezet a kedves gyermekkorra.

Midőn az első ezüst-szál mutatkozott hajfürtjei közt, egy mély, fájdalmas érzés lepte meg. Egy nyughatatlan érzés a szerencse után a világba kergette; egy csendes, benső óhaj valami elérhetetlen után hajtá, hazafelé.

Most itt volt hazájában, szívében telve bánattal és szeretettel, az anyát keresve, ki őt oly kimondhatatlanul szerette. De bánatától a nyugalom meg volt tagadva. Az öreg nő sokáig, sokáig várta — mind hiába!

Ma az anya sirjánál állott.

Most, midőn a népes utczákon halad, szívére tódul a bűnös, keserű érzés. Sietve távozik a fénylő kirakatok elől, alig mert feltekinteni a kivilágított ablakra! Számára sehol sem virit öröm.

El akar rohanni — de hová, hová?

Ki az, aki ott egyszerre elmegy mellette?

Ki köszön oly édesen, szeliden neki?

Különös, itt van ismét az öreg asszony. Szó nélkül mennek egymás mellett, kihalt utcákban! Mintha hozzá volna bilincselve.

— Hová megy ön? — kérdé végre.

— Haza, — feleli az öreg asszony.

— Kije van ott?

— Senkim!

— S kit vár oda?

— *Egyetlen gyermekemet, fiamat.*

— S ha az nem jönne?

— El fog jönni! — felelé az öreg nő s mennyei tűz csillogott szemeiben.

Egy rozzant házba léptek, az uri ember finom bundájába burkolva az öreget követi fel a lépcsőkön. Érzé, hogy követnie kell. Egy kis szobába lépnek, az öreg gyertyát gyújt. Az elegáns férfi körül néz, mintha álmodnék, az asztalon karácsonyfa, alatta a biblia. Egyszerre fellobognak a gyertyák s ők ketten egymással szemközt ülnek.

— Hány éve már, hogy várom őt! ma karácsony estéjén okvetlen megjön s nekem! nem lehet addig meghalnom, mig meg nem áldom.

Minő fájdalmasan hatottak e szavak a férfi szívére!

— De hát miért ment el? — kérdé remegő hangon.

— Oly szép volt, és oly okos; pénz kellett neki, sok pénz s nekem már nem volt. Ekkor el-

költözött, ki a nagy világba. Aranyat akart nyerni, számomra is azt akart, engem is gazdagnak, boldognak akart látni. S midőn eltávozott, körültem minden elsötétült, a nyomor költözött hozzám, a betegség ágyba fektetett, de szeretetem nagyobb volt mindennél — élnem kell, míg ezeket a kezeket fején nyugtathatom.

Erre a férfi feljajdult.

— Anyám, gondol, hogy én vagyok fiad, nézd, itt van arany, sok arany: mind a tied, csak áldj meg!

Ott hevert a kis asztalon a csábító ércz, mely után az emberek oly nyugtalanul vadásznak, mely még senkit nem boldogított. Hogy fénylik, világít! Mint nevet a szép arany — mind hiába! — itt elvesztette hatalmát. Mosolyogva háritja vissza az öreg nő, s int neki:

— Gyere édes fiam!

S az erős férfi térdel s meghajtá fejét. S az asszony száraz keze lassan simítja dus haját. Remegés futja végig tagjait.

— Szeretetem, áldásom kísérjenek tégedet — menj békével!

Az öreg nő visszahajlik székében, a férfi fölemelkedik. Szemei megnedvesednek s a forró könnyecsek lemosnak minden bünt lelkéről. Megkönnyebbülve érzi magát, és egy soha nem ismert *isteni érzés* szállja meg lelkét.

E boldogságot a világ, mely neki annyit adott: nem tudta adni; a koldusnő kezéből kellett azt kapnia, a legnagyobb boldogságot, szive nyugalomát, lelke békeségét. . . .

A gyertyák kioltvák, a hold s a csillagok világítják a kis szobát, halvány fényük a fenyőfa körül remeg.

A távolból ének hallik:

»Dicsőség az Istennek a magas égben
Béke a földön az emberek szívében!«

Mint mennyei hangok törnek e dal hullámai lelkébe. A kis ablakhoz lép s nézése elvesz a csillagok tengerébe. Lelke fenn szárnyal az örökkévalóságban Körülnéz, büszkén emeli fel fejét, karjait kitarja, hiszen ő most oly kimondhatlan gazdag és boldog!

Senki sincs itt, kivel boldogságát megoszthatná.

— *Anyám!* kiált félig elfojtott hangon, alszik?

— Anyám! kiált még egyszer s megragadja a nő kezeit, — oly hidegek azok, mindkettő oly hideg! — az öreg nő meghalt. Ekkor lelkében világosság támad: *a siron tul is anyja szeretete követé őt*, az öreg nő alakjában jelent meg neki az áldás, ez adta meg neki azt, a mit hasztalan keresett mindenütt. . . .

Kint a temetőben mindketten egymás mellett nyugszanak, mind a két anya; egy hársfa szórja minden tavasszal virágait a kis dombra, lombjai között énekel egy fülemüle, ama régi, de mindig új dalt éneklie a boldogságról és szerelemről. És a szigorú férfi, ki a fa tövéhez támaszkodik, érti a dalt.

Nemsokára nem egyedül érkezik, egy nő kíséri, fiatal neje. Csak karácsony-esténként jön maga. Hóba, fagyba borul a természet s a zord szél dühöng a hársfa ágaival. A komoly férfi szive, ki elgondolkodva a sirok mellett áll, melegen ver és meghatott érzéssel gondol azon órára, midőn a békét és magát megtalálta.

Nem adom a lányom . . .

— Nem adom a lányom, nem neked neveltem,
Fájna is a szívem, sirna is a lelkem,
Messzire bujdosnám ebből a határból,
Ha te szakítanál piros ajakáról.

Nem adom a lányom s soha meg se bánom,
Ha a tiéd lenne, az volna halálom,
Apádurad régen elperelte tőlem,
Háromvékás földem az alsó dűlőben.

— Nénémasszony kérem, adja ide lányát,
Hüségese jó szívre ugyse kapja párját,
Ha királyfi jőne, ha arangba jőne,
Oly igaz én hozzám, elfordulna tőle.

Visszaadom földjét háromszorosával,
Meg is pótolom még jó tüzelő fával,
Hogy melengethesse azt a három árvát —
Nénémasszony kérem, adja nekem lányát!

— Ki nem javíthatod, a mit apád vétett,
Terejjen az a föld gazt, gyomot tenéked,
A gyehenna tüze égje meg a fátat,
Menj el innen, menj el, hagyj békét a lánynak.

— Elmegyek, elmegyek, nénémasszony kérem,
Felhő gyűlt az égen, kissé elkisérem,
Nem is lépek soha hideg küszöbére,
Nem is jövök soha szemei elébe.

Barázdát se szántok, nem vetem a földjét,
Ne nézzen a falu, ne lásson a környék,
Szánakoznának is, le is kacagnának,
Falu piaczára nem való a bánat.

Elmegyek, elmegyek, nénémasszony kérem,
Csak csillapodjék le föllázadott vérem,
De ugy öltöztesse lányát hófehérbe,
Én leszek, én leszek az ő vőlegénye.

Szegény Márok Józsi szédelegve indul,
Ki se fogy a könyvből, ki se fogy a kinbúl,
Még fülébe hangzik, a mint meggy leverten:
Nem adom a lányom, nem neked neveltem.

Nem is bucsuzott el Árva Juliskától,
Hanem csak képében a kapufélfától,
Megölelte egyszer, aztán még kétszer
S megsajdult a szíve bele hetvenhétyszer.

— El sem bucsuzott, nem is borult rám le,
Azt se tudja szegény, fiu-e, lány-e?
Ha bucsuzott volna, rám hajolva, sirva,
Istenem, be nyugton mennék én a sirba!

Bucsuzódott volna, de ez kettős bánat
S kicsike dér megárt halavány virágnak,
Ugy lett volna sorsa igazában árva,
Ha karjaim közül indul a világba.

Mégis adtam volna egy virágot néki,
A melyikről arcom hervadását érti,
Megtudná, hogy mikor levele elszárad,
Assák a siromat, faragják fejfámat.

Üzenet jó mégis a nap alkonyára:
Ne aggódj Juliska, falu szép leánya,
Ne közel faluba, tengeren túl volna,
Szívem valamikor úgy is rád borulna.

— Juliskám, Juliskám, drága jó Juliskám,
Ne sirj naphosszába, ne könyezz az utcán,
Bíró János látja s talán meg is bántja,
Pedig a szívét már régen neked szánta.

Derék egy legény az, családja is régi,
Ma estefelére betér leánynézni,
Ma csak leánynézni, talán többért holnap,
Mához két hétre már vig muzsika szólhat.

— Szólhat anyám, szólhat, huzathatnak vigat,
Ugyis elég gyásza leszen majd a sirnak,
S ha akarja búsat — én megyek előre —
Halavány virágszál — örök esküvőre.

Jó Árva Juliska esküvőre készül,
Reszketnek virági lehelletétül,
Mintha minden órán már indulni kéne,
Felöltözik egy nap hatszor is fehérbe.

Miért is fehérbe, mért nem sötét gyászba,
Hervadó arcához az jobban is állna,
Oda is tapadna hófehér nyakához
S lihegő keblének fehér liljomához.

Árva Mihálynénak nyugtalan az éje,
Hideg verejtékes csöpp gyűl a keblére,
Kifelé is fordul, befelé is fordul,
Szédeleg a feje, ki nem jő e sorbul.

Mikor egy csöpp álom jőne a szemére,
Csöndesen az ajtón sápadt ifju lép be
És szól, simogatja halovány arcáját:
Nénémasszony lelkem, adja nekem lányát.

Olyan lágy a hangja, szinte-szinte olvad
S mindegyre könyzapor kezdete a szónak.
— Adja nekem, adja, ezt zokogja végre
S csontkezét ráteszi vérező szívére.

— Lenne azért szived, hogy örökké fájjon,
Nem neked neveltem, nem adom a lányom.
Boldog lehet, a ki ily virágot tör le —
Különb legény viszi holnap esküvőre.

Árvané a lányát keltegeti másnap,
Különös az arca, talán halavány csak,
Hideg is a keze, szeme is homályos,
Esküvőre megynék, hadd térjen magához.

Késő is van immár, ébredezni kéne
S felöltözni lányom, patyolatfehérbe,
Leomló hajadat fürgén hozni rendbe,
Menyasszony-koszorut tenni a fejedre.

Árva Mihályné csak szőlítgatva várja,
Hogy esküvőre ébredjen a lánya,
Kifut az utcára, be az udvarára,
Belekap a felszél kibomló hajába.

*Felszél a hajába, sejtés a szívébe,
De annak is épen kellős közepébe,
Szédülő fejében zavarosság támad,
Nőveli értelmét kibomlott hajának.*

*Hiába mondanák, immár meg sem érti,
Hogy Józsit s Juliskát egyszerre vitték ki,
Elhervadt emez fagyos tavasz télen,
Azt pedig meglelték magas erdő szélén.*

*A gyászolók ajkán halotti dal zendül,
Imádkozik a pap, kér a kegyelembül . . .
Majd szól: Két szív kihűlt, ki adja azt számon?
Bele üvölt egy hang — nem adom a lányom!*

Tarcsafalvy Albert.

A karácsonyfa.

A gyermekeket kiküldték a cselédszobába, hogy ne lássák, észre se vegyék, mi történik odabent.

Hej pedig odabent most sok történik! Most állítják fel a karácsonyfát, már készen is van, lobognak rajta a viaszgyertyák, ragyok rajta a sok aranyos dió, alatta pedig annyi a játékszer, hogy elég volna egy boltba kirakatnak. A gyermekek már türelmetlenkednek, hogy nekik olyan sokáig nem szabad bemenni a mamához. Kati a szobaleány alig győzi őket szép szóval, mindenféle történetekkel mulattatni a kis Jézuskáról, az angyalok énekeről, a pásztorokról, meg a fehér báránykákról.

A gyermekek hallgatják is nagy áhítatossággal; de egyik szemük mindig odasandalít az ajtó felé. Különösen a kis Mariska nagyon szemes gyermek.

Ahun van ni! Az öreg házmester épen most érkezett meg, valamit visz a nagy kaputja alatt; úgy rejtegeti, úgy siet vele, — csak hogy egy kissé ügyetlen az öreg. Annak a valaminek a lába ki látszik az öreg kaputja alól, s mikor benyit a belső szobába, onnét fény sugárzik ki, szokatlan világosság ömlik a cselédszobába. Hiába tartja Kati a kötényt a gyermek szeme elé, biz az meglátott valamit. El van árulva a nagy titok, és szerencse, hogy odabent mindjárt megcsendül az angyal csöngetyüje, mert bizony most már elszakadt a gyermekek türelem-fonala!

No még csak egy-két perc, kedves Mariska, mindjárt megnyílik a paradicsom ajtaja, s a ti ártatlan sziveitek öröme ott fog sugározni a karácsonyfa lángjai alatt.

Hanem azt az ügyetlen házmestert meg kell pirongatni, miért nem rejtette el jobban annak a babának a lábát, amelyik épen a Mariska számára küldetett a kis Jézustól!

Előre gyermekek!

„Mennyből az angyal lejött hozzátok!”

APRÓSÁGOK.

Éjfélkor.

Professzor (felriad álmából). — Ki jár itt?
Tolvaj. — Senki!
Professzor. — Tehát csalatkoztam. Hallucinálás volt. (A fal felé fordul s tovább alszik.)

*

Hajnal felé.

Asszony. — Már megint a korcsmából jössz, te tivornya ember?
Férj. — Aranyos lelkem, csak nem maradhatok mindig ott!

*

Kaszár. — More, az árgyélusodat! . . . mit csinálsz itt?

Fütyü. — Á sél hájtott ide, némzsítés urám. Hát, hogy a Sájóba né fujjon, belékápáskodtam ébbé a krumplibokorba!

Kaszár. — Jó, jó, cigány! De minek az a zsák?

Fütyü (tünődve). — Ázs ám! . . . á zsák! . . .

*

Makszi. — Én ha megholok, elégettetem mogomot. És te?

Dolgi. — Én megmorodok az eltemetésnél, mihez hozzá vodjok szokvo jermekségem óta.

*

Családalapítás.

Legénysorba lépett a gyerek. Egy nap aztán előfogja az apja.

— Hallod-é Jani, neked feleség után kő nézned!

— Már néztem, éd's apám.

— Igen? És ki után?

— A szomszédunk fiatal felesége után.

*

Megváltás.

Sztudinka (szabómester). — Utoljára szólitom fel Bukovay ur, hogy fizesse meg már egyszer a téli kabát árát.

B. A. — Hála az égnek, hogy utoljára! Mert elhiheti majszter ur, hogy már nagyon meguntam az örökös szekaturáit.

*

Szerelem könyve.

Bibicz Muki. — Pajtás! Hol lepett meg először a szerelem?

Nagypárthy Elemér. — A telekkönyv mellett.

*

A vendéglőben.

Első vendég. — Hé Jani! Két lágy tojást!

Második vendég. — Nekem is, de friss legyen!

Pinczér (kiszól a konyhába) Négy tojást. Kettő friss legyen.

*

Jelenet egy előkelő budapesti kávéházban. Egy ur belép. A pinczér lesegíti kabátját, elveszi kalapját: — Parancsol? — kérdi.

— Kérek egy pikkoló feketét, meg egy olyan ujságot, amelyben megverik az angolokat. . . .

Karácsonyi szemle.

Tegnap reggel ott kint jártam a Dunaparton. Néztam azt a nagy vizet, melynek haragos hullámai csaknem a felső kőpartok vörös márványlapjait mosák. A víz színe komor volt, mint a felhős égé, melynek boltozatán nagy, sötét, nehéz fellegek csüngtek alá, készen minden pillanatban a leszakadásra. A hullámok fölött, mint nagy hattyu-madarak, uszáltak az apró propellerek, kürtőikből hosszú fekete fátyolt lengetve magok után. A vén Gellért kopár kövein nedves, fakó avar látszott, míg északi részén az örökzöld fenyőfák serdülő bokrai hazudtolák meg azt, hogy már nemsokára tél lesz, hogy pár nap múlva itt lesz a karácsony.

A karácsonyt, a családok ez ünnepét, a gyermekek ez aranyos napját, úgy szeretem mindig képzelni, amint azt más években a valóságban látni megszoktam. Ragyogó nappal, melynek tüze megtörlik, gyémánt-szikkárává válik a ropogós hólepel fölött, mely betakarja a mezőt, a fákat és házak tetejét, akár égbetörő paloták azok, akár szegényes kunyhók.

Én istenem! de csak szép ünnep is az a karácsony! Az igaz szeretet áldott ünnepe, melynek szép, ünnepi ruhája is van: a hólepel. Azután meg vannak virágai is, melyek rejtve nyílnak a szívek fenekén, azokban a csodálatos kertekben, melyeknek tavaszuk van gyakran a legkésőbb korban is. Aztán ott van viráguk az arczok öröm-rózsáin, a kedély vidámságából hajtva ki, melynek nyájas illata a szerelem, szeretet, barátság, vendégszeretet, édes remények, biztató mosolygások!

Amint elmerengve így tovább megyek, egyszerre csak egy erdő közepén találtam magamat. Igen, valószínű erdő közepén, nem hiányzott még a fáknak jóltevő, üdítő illata sem. De hogy is hiányozhatott volna, hiszen egy igazi fenyőfa-erdő fogott körül, s még az a csudálatos, sóhajtszerű lehelet is hallható volt, mely csak a fenyveserdők sajátosságát képezi.

Miről sóhajtoztak azok a fenyőfák? Ki tudná azt megmondani! Én hallgattam titkos sóhajtozásukat s oly régi, jól ismert meséket, apró történetkéket észleltem ki azokból a sóhajtokból, amik viszhangot keltettek emlékezetemben, szivemben.

»Én ott születtem, — mondá az egyik fenyőág — a Kárpátok egyik lejtős oldalában. A mult héten egy szegény, rongyos ember jött hozzám, éles baltát tett derekamra, aztán ide hozott, hogy karácsonyestéjén diszítsem fel jelenlétemmel egy főúri palota gyermekszobáját. Már előre képelem, hogy az illatos, langyos levegőjü teremben mi mindent fognak zöld ágaimra aggatni. Drágaságokat, fényes ékszereket, édes süteményeket, melyek csiklandoztatják az izlelés érzékeit. Számatalan színes viaszgyertyácska lángjait fogja visszaverni bokraim közül a szemben álló kristálytükör.«

»Én — szólalt meg a másik fenyőág, mely valamivel kisebb volt mint az első — csak a szomszéd faluból való vagyok. Fiatal korom daczára sem kíméltek meg, ide hoztak a piacra, hogy eladjanak. Jól tudom, hogy engem egy gazdag kereskedő fog megvenni, s az ebédelőben fognak majd felállítani, s talán még csillogóbb ajándékokkal rakják meg ágaimat, mint a tieidet. Mert hát tudjátok meg társaim, hogy a karácsonyeste a szüntelen számokkal dolgozó kereskedőt is kedélyessé varázsolja, s a fősvényt is bőkezűvé teszi. Oh, higyjétek meg! az én ágaimon gyémánt is fog csillogni, meg egy ka-

rika-gyűrű, amit a jövő farsangon a pap előtt fognak a házikisasszony ujjára huzni, aki akkor még boldogabb lesz, mint karácsony-estéjén. Azokban az apró, fényes dobozokban pedig, melyeket árnyam alá raknak, nagyon sok kellemes portéka lesz ám; de egyiknek sem fognak úgy örülni, mint annak az illatozó pompás élő virágbokréjának, amit egy csinos fiatal ember helyez a karácsonyi asztalra. Majd, ha jövő évre a lomkamarában találkozunk, elmondom nektek, hogy tovább tartott-e a szép, fiatal angyall tekintetű házikisasszony öröme, mint az élővirágok színe és illata.«

»No bizony, — szólalt meg a harmadik fenyőág — hiába dicsekesztek ti azzal a sok fényvel, pompával, ami titeket fog környezni a kis Jézus születésnapjának emlékestéjén. És ha kisebb vagyok is, mint ti, de az öröm, melyet én árasztok magam körül, bizony alig hiszem, hogy ne lenne nagyobb, mint amit ti fogtok látni, hallani, tapasztalni. Ha ti ismernétek azt a kedves, tűzrólpattant menyecskét, aki engem a saját szobájában fog elhelyezni, irigylhetnétek sorsomat. Mert hát úgy tudjátok meg, hogy ahova én kerülök, az a hajlék a családi boldogság fészke, s mikor a derék, fiatal férj megjelenik majd, hogy engem színes, aranyos papírvirágokkal, aranyos dióval, piros almákkal, apró gyertyákkal segísen feldiszíteni kedves nejének, arczán valódi karácsonyi boldogság fog ragyogni az egymásért élő, haló fiatal párnak. Hátha még tanui lehetnétek annak a jelenetnek, mikor a szobalány egy nagy üveg-tállal, meg egy kanál nyelével csönget, s berohan az a három gyönyörű gyermek! Mintha mindenik egy-egy kis angyal lenne, akik ide repültek, hogy örömeiket zengedezzenek a kis Jézus születésének tiszteletére! Oh, mily öröm lesz azt látni, hogyan fogadják az apró ajándékokat, melyeknek értékét nem arany, nem gyémánt, nem művészi munka teszi, — hanem az igaz szeretet!«

»Igazad van, kedves társam — szólalt meg most egy kis törpe fenyőág — a szeretet az, minek ragyogása nemcsak fényt, de áldott meleget is terjeszt maga körül. Lám én egy szegény iparos kis szobácskájában fogom hirdetni a szent este örömét; de az az öröm igazi lesz, s én ráam már hetek óta várakoznak, beszélnek felőlem minden este a gyermekeknek, akik csudálatos álmélkodással hallgatják mindazt, ami csak ráam vonatkozik. Aztán szentül hiszik, hogy én nem is a rákospalotai erdő szélén termettem, hanem hogy egyenesen az égből hoztak le az angyalok. Éppen ezért, valódi angyali örömet fogok magam körül terjeszteni, s még mikor elhervadnak is most oly élénkzöld tüleveleim, akkor is sokáig meg fognak becsülni; pedig azok az ajándékok, amiket én általam osztogatnak ki, legfeljebb egy viaszarczu baba lesz, vagy egy ferdeszáju ólomkatona, meg egy-két czukorsütemény, az is az olcsóbb fajtából. De hát látjátok, a szegény embereknek ritkábban van minek örülniök; mikor aztán örülnek, az igazi öröm.«

»Én elismerem mindnyájatok jogosultságát a leendő örömetén, — szólalt meg végül egy igen nagy, méltóságos terjedelmű fenyőág, mely uralkodni látszott a többiek felett; — de azt meg fogjátok nekem engedni, hogy én fogom legszebben hirdetni a kis Jézus szeretetét!«

»Ugyan ugy-e?« — »Talán mert legnagyobb vagy köztünk?« — »No nézzétek a fenhéjazót?« — hallatszott most minden fenyőágnak suttogó zugoló-dása, — »no ugyan szeretnők hallani, mi jogosít

téged ily kevelységre? Talán bizony nagyságod, szépséged, vagy magas születésed? Te is csak úgy tűzre kerülsz majd, mint mi, ha elhervadtál, ha vége lesz az ünnepeknek!»

»Ne gunyolódjatok, — felelt most szeretetteljes komolysággal a legnagyobb fenyőág, — ha megtudjátok, hogy én az irgalmat, a nemeslelkűséget, a kegyes sziveket fogom képviselni karácsony szent estéjén, mindnyájan el fogtok hallgatni. Nem fogtok kérkedni drágaságaitokkal, gyémántotokkal, sem más jeles ajándékokkal, melyek ágaitokról fognak lecsilogni. Engem egy *árvaházban* fognak felállítani.«

»Oh, kedves társaim, higyjétek el nekem, a hála könyvei, melyek az én ajándékaimra fognak ragyogni, fényesebbek lesznek a gyémántnál, s azok a szerény kis ruhácskák, meleg téli czipők, kis zubbonyok, harisnyák, szoknyácskák — mind egytől-egyig, mintha csak a kis Jézus testét óvnák a hideg ellen! Hiszen tudjátok, hogy Jézus maga mondta egykor: »És ha valaki jót cselekszik közületek ezekkel (t. i. a szegényekkel), velem cselekedte azt . . .« Engem jó lelkű uri asszonyok, szép ifju hölgyek örömmel visznek azok közé a szegény árva gyermekek közé, akik szegénységben testvérek a kis Jézussal, s boldogoknak fogják magukat érezni, látván a boldogságot, mely oly kevéssé osztályrésze az apátlan, anyátlan árva lelkeknek!«

A többi fenyőág erre elhallgatott. Csak egyetlen sóhaj remegett ágaik között, mely az elismerés szelíd hangján a legédesebb dallamként vegyült a járó-kelők zajába és az én szívembe.

Gondolkozva siettem hazafelé, be-betekintettem a kereskedések fényes kirakataiba, hol az élelmes kereskedők már hirdetik a karácsonyi és újévi ajándékokat, s mindenkinek jut tán valami osztályrészül az ünnepekre.

Boldog karácsonyt!

Tövises és virágok.

I.

Szép leány . . . .

Szép leány ült vélem szemben.
És a zene szólott,
Multam hő lehétt éreztem,
És egy régi csókot.

A lány mint a lepke száll szét
Virágra: szivünkre,
S ellopja az édességét,
Gyorsan tovatünve . . .

II.

Mosoly.

Mosolyog a lányka
Mosolyog,
Nézek, nézek rája:
Mi az ok?

S megfejtetem már is
Mi az ok?
A mért a virág is
Mosolyog.

III.

Nézek, nézek . . . .

Nézek, nézek a szemekbe,
Elmerülök mélyen,
Mennyi kincs van, mennyi gyöngy van
Szemed tengerében!

Ó ne nézz rám olyan szépen,
Fáj a szívem, látod, —
Nem ad az ég emberszívnek
Annyi boldogságot . . . .

Haan Béla.

Szeptemberi emlékek.

Irta: Bársony István.

Süt a nap.

Végigszalad a síkságon a fény; árnyék nincs, csak a tőklevél alatt; sárguló tengeriföld, megfonynyad rét, összegázolt bokrok, kék gyümölcsöt kínáló szederinda . . . ez már az ősz.

A stanisiesi síkságon esupán tarló volt a határ, a merre jártam. Hires arról az egész környék, hogy őszi fürjvonulás idején úgy ellepi a kövér pitypalatty, hogy még kutya nélkül, csak úgy kitaposva is löhet az ember egy délután huszat-harminczat. Nagy hiba lett volna elszalasztani az alkalmat, hogy ellátogassunk az ország leghíresebb fürjező területére.

Egy kicsit későre járt akkor az esztendő. Szeptember nem az igazi évad ott; a hónap közepe felé inkább csak az emlékekben gyönyörködik, a ki az augusztust végig fürjezte. De nekünk jó volt kóstolónak az is, a mit a bőség szarujából szét-hullott morzsaként összeszedegettünk. Az ember inkább csak a híréért teszi, legalább elmondhatja: no lám! itt is voltam.

Lalosevics Pero, az orvvadász, vezetett bennünket. Neki szabadalma volt járni a határt a hogy tetszett; mindenki tudta, hogy istene a puska, s olyannak ismerte is, hogy ennek a bálványnak az imádásáról alig lehetne leszoktatni. Tehát meg sem kísérlük.

Nem vagyok rajongója semmiféle rablóromantikának sem és szó sincs róla, hogy hangulatot akar nekem kelteni az orvvadászat mellett, de megvallom, hogy ezt a Lalosevics Perot gyönyörűséggel csodáltam meg. Az országut szélén rakott fészket egy fabódében. Az a bódé a pusztai környék vendéglője. Koresmában nem lehet annyi mindent kapni, mint a mivel Pero kedveskedik a vendégének; a parasztkoresmában rántottán meg holmi tej-, vajfélén kívül alig van egyéb elemzésia, míg a Pero »vendéglőjében« a szalámitól kezdve a kvargliig s a savanyu karczostól kezdve a hordósörig minden akadt, a mit éhes gyomor és szomjas garat kíván. Persze nem valami sokféle esett közbe, de azért csak volt változatoság. Ha szerb paraszt telepedett a hosszú lóczára, került nekivaló krumplipálinka; de az urféle még

savanyuvizet is kapott a vinkóba, ha épen megveté a szódát.

Gyönyörű szál ember volt a gazda, Lalosevics Pero. Mindig vidám; mosolygó ábrázatán nyílt és őszinte volt a kifejezés; nem félelmet, de inkább bizalmat keltett jót üzö szeme; az ember szívesen rábizta volna magát sötét éjszaka a rengetegben. S azt hiszem, hogy nem is csalódott volna, mert ez az orvvadász tán lelőné, ki szenvedélye kielégítésében tetten éri, megakadályozza, de másrészt jó ember volt s hozzá ügyes és bátor; — még erős is, mint a bölény.

Nem győzte szíveséggel, a mikor bekerültünk hozzá. Az asszonya, egy szemrevaló szép rácz menyecske, csak úgy mutatóban álldogált mellette; tett-vett, ha épen neki tetszik, de Pero akkor is odalban taszította gyöngéden: »ne bánts az kincsem, nem a te dolgod az!« — Kimélte a drága jószágát, a mit bizony nem azért is tartott, hogy jött-ment vendégeket szolgáljon ki; meglátszott az asszony új viganóján, czifra kendőjén, a dologtalanságtól finom kezén-karján, hogy olyan, a kit egészen kitar az ura; mindössze csókkal fizet meg érte, hanem abból azután ne hogy jusson még valakinek ezen a világon.

A hogy elindultunk a tarlóra Peroval, összenézett a két boldog ember; szinte kaczagott a szerelem a tekintetökből; még az országutról is visszakacsintott a vadorzó, azt mondta a szeme: »visszajövök kincsem!« — felelt neki az ajtófélfához támaszkodó mosolygása: »várak édes uram, alig várlak!« . . .

Sütött a nap, egyre sütött. Megpörkölődött a kutyatejfü, elszáradt a szára; ha letörik, fehér por pattan ki belőle. Lépcsősen aratott tarlókon bandukoltunk végig; tört, zörgött a száraz buzaszalma a lábunk alatt. Itt is, ott is megállt néha a kutyánk, nagy nehézkesen fölröppent előle a hizott fürj, szölt a puska jobbra-balra, szaporodott a zsákmány a tarisznyán. Azt vettük észre, hogy még így is, amikor csak a morzsa a mienk, fölért ennek a kis vadászatnak a sikere egy más szegényebb vidéken a legszebb eredménnyel. Nem mindenütt van hozzászokva a vadászember; hogy harmincz-negyven töltenyt durrogasson el másfél óra alatt, akkor, a mikor négy társa is ugyanazt cselekszi körülötte. S ezt csak úgy fitymálva emlegetik. Milyen még az igazi bőség, a mikor augusztusban az egész környék fürjtársadalma ott ad egymásnak légyottot a stanisics laposban?! . . . Mi a multság kedvéért bizony után gyujtunk néha akkor is a vadnak, a mikor már jó messzeceken repül, de Lalosevics Pero nem huzta meg a ravaszt könnyelműen. Nem pazarolta a drága puskaport hiába.

Nagyon kedves dolog így elbogarászni a széles térségeken. Itt egy kis kopárság, füvel fontoson behintve; sarjuboglya amott a réten, megül a tetejében a héja s nagy lomhán száll tova, a mint köze-

ledünk hozzá. A messzeségből fehérlik valami tó, a szélén sűrű sás van, a közepén meg a nádas; csodálatos, hogy mégis olyan nagy a csönd körülötte, pedig lövéseinkre azt várnók inkább, hogy megteljen egyszerre a levegő a nád közül fölszálló madárakkal. Csak mikor jól a közelébe érünk a fehér területnek, akkor tűnik ki, hogy egy apró Holttenger képe csábitott bennünket. Az egész néhai tó fenéig kiszárad; csupa szürkesség az alja, majdnem fehérre szivta a nap, vékony repedések látszanak a föld vízszintes lapján; állati élet semmi; nincs egy madár, a melyik ott most kereshet valamit, nincs egy bogár, a melyik vállalkoznék rá, hogy tanyát verjen a fehér föld repedéseiben, a honnan a korhadás dohos levegője párázik ki.

Egy füttyülő sneff suhant végig előttünk villámgyors szárnyesapással; a kietlen kopárság egy pillanatra megélnékült a jajongó hangtól, aztán megint semmi. Tíz másodperc múlva már csak messze a mező fölött látni jó szemmel azt a sötét pontot, mely a mocsarak e lármás órszemét jelenti.

Azután mutogatják magukat messziről a csérek, a mint elvonulnak fent, a magasban, a rigyiczai vizek irányába.

Gémekek rikkantanak az estszürkületi égen; nagy lomha testük alig uszik; hosszú lábszárak kinyujtva; a nem is nekik szánt lövésre nagyot riadnak; összerándulnak, mintha halálosan volnának találva. Jól kinyujtóznak, úgy repülnek följebb, messzebb, a merre kevesebb a veszély és több a nyugalomra való kilátás.

Lent sötét még a tarló; pacsirta csalogatja a kutyát, egy árva nyul futhatott végig a réten az imént, az orvvadász kores kopója, mely utánunk szabadult, ugyancsak hajtja, a mint ráakad a nyomra.

Mi pedig toronyiránt neki a szántásnak, neki a mezőnek, ki a rétre, végig a tarlón, keresztül a kölestáblákon, igyekszünk az orvvadász vendéglője felé, a hol várni kellene ránk Tunónak, a parádés-kocsisnak. Szpecialitás ez a Tunó; ha gondolkodik, az baj. Minden hajnalban ki is jár neki otthon a hivatalos parancs, hogy maga eszét ne igen kop-tassa, csak a más parancsát tegye, de azért az árva néha nem tud ellentállni a kísértésnek. Gondolt egyet most is s elindult elibénk; persze, hogy egy óra múlva került meg — utánunk. S még össze se szidhattuk, nehogy valami árokba boritson bennünket megriadt vagy boszus állapotában.

Hazamenet, a kocsizörgés egyhangu lármája mellett visszagondoltam a kis fabódéra, a vadorzó csendes tanyájára. Az bizonyos, hogy ez a mezők bolyongó kísértete boldog abban a hányt-vetett életben, a melyben napjai telnek. Pedig előtte folyvást a bizonytalanság. Mögötte sokszor az aggály, talán néha az ismeretlen veszély; ő nem törődik azzal, mert vonzza a vágy, csalogatja a legyőzhetetlen szerelem, a mit a pusztaságok és sűrűségek iránt

egyaránt érez. A magány üdvössége, a kóborlás mulatsága, a gyilkolás ösztöne szenvedélye. A sik-ságokon pedig, valamint a bozót sűrűjében otthon van a magány, hogyne lehetne hát otthon ő is? Hogy pihenne meg, a mig emberlakatlan térségek vannak a világon? Minden istenséget megtagad a bálványért, első elevensége a hajnali szürkületnek s utolsó, a ki a homálytól bucsuzik. Ki ér föl vele erőben, kitartásban? Ha még oly szabadságszerető is, akár a sas: rabja olthatatlan szenvedélyének; csak ott nyilik meg a tüdeje igazán, nagy, mély lélegzetre, a hol a pusztaság levegőjét szivhatja magába.

Az e fajta ember épugy kiveszőben, van, mint a pákász. De majd csak akkor hálnak ki végképen, ha nem lesz többé beláthatatlan rónaság s rengeteg erdő, a hol nagyon is otthon vannak most még. Lassankint összekeverik a tiltott foglalkozást a jogs-sal s mindig nagyobb lesz átalakulásuk a polgáro-sodás értelmében. Egészen addig, a mig azt fogjuk mondhatni: »nincs vadászó többé!«

Sokára lesz az még?

KÜLÖNFÉLÉK.

Napoleon és a magyar zsidó.

Tüchler Jakab nevü, sátoralja-ujhelyi kereskedő birtokában egy régi irás van, a minek a története is érdekes. A francia háboruk idejében, 1805-ben *Tüchler* Jakab ungvári kereskedő Bécsben volt, a hol boltja számára mindenféle árut vásárolt. A mi-kor azonban kocsijával ki akart menni a császár-városból, a vámnál föltartóztatták a francia katonák, mert ekkor már *I. Napoleon* bevonult Bécsbe. *Tüch-ler*nek nem volt utlevele, tehát nem is engedték át a sorompón. Ő azonban nem sokat tétovázott, hanem kihallgatásra jelentkezett magánál a császárnál, hogy ez adjon neki engedelmet a távozásra. *Napoleon* elsőbb is a nevét kérdezte:

— Ereb Jékef Kohen *Tüchler*. A császár el-mosolyodott s azt tudakolta, hogy már most melyik a vezetéknev, melyik az élónév vagy az utónév.

— Ereb a czimem, Jékef az utónévem, *Tüch-ler* a vezetéknevem, Kohen pedig azt jelenti, hogy papi származásu *nemes* vagyok. *Napoleon* íróasztá-lához ült s maga írta meg *Tüchler* utlevelét imígyen:

— Megengedem, hogy *nemes Tüchler* Jakab ungvári kereskedő Bécsben vásárolt áruit a sorom-pón át hazavihesse.

A császár francia levelét ma is úgy őrzi a *Tüchler*-család, mint az ungvári kereskedő nemesi levelét.

Püspök és plébános.

Körútjában megjelen a megyés püspök a cseke-szegi parókián is. Egymás után kérdezgeti a plébá-nost a dogmákból. A páter pontosan felel meg a kérdésekre.

— Testvérem az Urban! Ha nem volna víz, mivel keresztelne?

— Méltóságod engedelmevei: van víz a Ti-szában!

— Helyes! De ha kiszáradna?

— Itt vannak a kutak!

— Nagyon helyes. De ha az is kiszáradna mind?

— Akkor borral keresztelnék!

— Optime! De ha bor sem volna?

— Akkor pálinkával!

— Praestantissime! De ha pálinka sem volna? Erre a plébános dühbe jön.

— Ha se bor, se pálinka nem lenne, akkor viheti az ördög a parókiát, legyen itt pap a fekete ördög!

*

Mikor kell búsulni?

— Miért vagy olyan szomorú, barátom?

— Hogyne volnék szomorú, mikor halálos-beteg a feleségem!

— So'se búsulj azért. Ráérsz a búsulásra akkor, ha meggyógyul.

*

Szemelvények a most megjelent »Paktumos Naptár«-ból.

Udvariasság a nagy melegben.

Gigerli: Nassád, szabad az árnyékomat föl-ajánlani?

*

Erdei séta.

Rézi: Holgosal csak, Móriczkám, o kakukt! Ed . . . ketü . . . (Harminczig olvas és akkor a kakuk elhallgat.) Móriczkám drágóságom, oszmondto o kakuk, hod még horminez esztendü fagom élni!

Móricz: O fene egye mek eztot o modárt!

*

Az igazi szeretet.

A nagysága: Havonkint megadom magának a 15 forintot is . . . de mondja csak: szereti a gyer-mekeket?

Dada: Szeretem, ha a naessága megtóditja még 5 forinttal.

*

Egy ok — kétféle hatás.

A Julis: Jesszusom! . . . Tiz óra! . . . A nae-ságám bizonyosan kizár.

Josef Kovács (infanterista): Az árgyellusát! . . . Tiz óra! . . . A káplárom bizonyosan bezár.